
POLJEM PREKO REKE...

RAŠA KOMINAC RADOSLAV

... a ta druga mlada žena je, samo nekoliko dana pred novu godinu, ležala na parkingu ispred supermarketa dok joj je iz nosa šikljala krv, kese i paketići su bili razbacani svuda naokolo, a porazbijane vinske flaše su se presijavale na zimskom svetlu, da, neonski deda-mraz, vino i krv koja se scoreva na asfaltu, jasno sam to video iz donjeg rakursa u kome sam bio, sakriven ispod svog automobila, kraj je decembra, nova godina samo što nije, *rasprodaje & popusti*, znate o čemu govorim, ta žena nije krkljala, niti jakkala, nije prizivala majku, ni svevišnjeg, nije bilo kao na filmu, to ne, ne čuju se sirene policijskih automobila, nema vatrogasaca, ja sam ležao ispod auta, skriveni svedok, i ta žena, tako mlada, umirala je, oči su joj bile zelene i za tren su zgasle, ti nikoga, ponavljao sam sebi u panici, ti nikoga nisi ubio, nisi ubijao, još uvek ne, i strah me obuzeo, kažem vam, ležao sam na hladnom asfaltu, dole, ispod svog starog, polovnog *pežoa*, popucale lamele, truli auspuh mi pritiska grudi, bože, truplo sam ispod tog starog auta, ulje je curkalo po meni, gospode, govorio sam sebi, to je samo ulje, nije krv, samo ulje, o, presvetli, mrmljao sam, sada me spasi, pa me posle ubij, a ta upucana žena je imala dovoljno prisebnosti da iz torbice sa desnog boka izvuče mobilni i pozove policiju, poziv očajnika i ništa više, i ti su policajci, malo kasnije, ubili čoveka koji je tako lako upucao svoju ženu na parkingu supermarketa, tik pred novu godinu, ti su ljudi ubili čoveka punog ljubavi, to sam tek kasnije shvatio, upucali su ga, po dužnosti, treba živeti, da, ali, tiho, i sebe dati, vredno je, ali, vidite, moja žena ne pije i ne puši, ona guta pilule, silazi niz stepenice, napravite samo mali napor i čućete te sitne korake, evo je, u dnevnoj sobi, lakrdija, tako živimo, ušuškano, samo laži kličaju iz nas, promaja

sam u našoj spavaćoj sobi, trun u oku, a te su stepenice pakao našeg zajedničkog života, te stepenice drhte čak i kada ona ne silazi niz njih, te su stepenice prestravljene, a stvarnost ne pokriva baš sve, nikako, samo sitni delovi vrelog letnjeg popodneva, tik pred suton, da, a onda, moja majka ulazi u *moju* kuću bez kucanja i najave, a ja stojim u svom predsoblju zatečen njenim prisustvom, njen tupe je tamo, baš tamo gde mu je i mesto, majka briše čelo čistom papirnom maramicom, ovo bi trebalo da bude dobra priča, pomišljam, patetična, pomalo sentimentalna, melanholična, dobro uravnotežena, humor u najavi, ali, humora nema, moj otac se ne pojavljuje, nema ni njega, odavno nije sa nama, ovde ništa nije kao u priči, ili na filmu, ali, hajde, zamislimo, svi skupa, napravimo taj mali napor i zamislimo tog čoveka, moga oca, zamislimo ga ovde i, evo, otac se pojavljuje na pragu moje kuće, tako star, a ti ljudi, koji su poznavali mog oca, rekli su mi da je oduvek bio kao neki *baron*, isuviše fin za njih, za gomilu, i taj *baron* je uvek govorio šta stvarno misli, nije krio osećanja, otac nikada nije lagao, i otišao je, baš je tako bilo, samo je otišao, išetao, taj čovek koji nikada nije zazirao od svoje mašte, nije joj se odupirao, i da, nepogrešivo je prepoznao trenutak kada je *radnja* zaista trebalo da počne, kao u nekoj priči, a onda, moja žena ulazi u sobu, *pilule*, svuda, na stolu, na bideu u kupatilu, ispod jastuka u dnevnoj sobi, na podu garaže, na sedištu suvozača, iza kuće, na drvima, izgažene, ispovraćane, nemarno zaboravljene, dragi gospode, ova kuća bi mogla da uspava niški garnizon za sat i po, da, porodica se nekada držala zajedno, i znate šta, uplašen sam, uplašen do kostiju i, lukavo, lukavo ću pokušati da sav svoj nespokoj usmerim ka njoj, svojoj ženi, a ona, moja žena, hemijskom olovkom mrvu kafetin po naslovnoj strani *politke* i odmah zatim taj prah prosipa u čašu pomešanu s votkom i pasiranim paradajzom, naravno, sve vam je jasno, kao januarsko jutro, ali, svrha, svrha navučenih zavesa i spuštenih roletni, sama po sebi, jeste svrha naših života, moja žena mrvu kafetin po celulozi jer joj je želudac smrvljen, a moj otac je nekada pričao čudesne priče, i vodio me je na sva ta čudesna mesta, tamo gde se pastrmke mreste, da, jošanička banja, to je to, ništa više i ništa dalje od *toga*, ali, nema ih više, ni mog oca, ni mog detinjstva, zatim brzo u svoj tanjir sipam domaću supu, sipam tu odvratnu tekućinu u tanjir iznad kog se vije majušni oblak pare, tanjir iz detinjstva, muka mi je od njega, muka mi je od te tekućine, muka od te pare koja se vije kuhinjom, i onda, opet, pomislim na zelene oči koje su umrle preda mnom, zimus, ukočile se na hladnom asfaltu, i oči tog čoveka koji je pucao u svoju ženu, i one su mrtve, i to je to, a sada je kraj avgusta i požar bukti poljem preko reke, iza kuće, samo požar i ništa više, letnja razonoda, to je to, moja ćerka se pojavljuje na ulaznim vratima, slušalice su joj u ušima, ta devojka peva, oslonjena o ragastov vrata dok joj se znoj sliva niz leđa, to dete peva

na pragu roditeljskog doma, i ja, nemoćan i prepun samosažaljenja, spustim kašiku na sto i skljkam se na pod, baš tako, skljkam se na patos sopstvene kuhinje, tu, pred majkom i ćerkom, a moj otac je samo otišao, na kraju, njegova sahrana je bila samo mala, sitna ceremonija kojoj niko nije prisustvovao osim sveštenika po dužnosti, nelinearni sistem, ironija, da, onda ustanem sa poda i obrišem lice papirnom salvetom, ćerka me zagrlila, izvukla je slušalice iz ušiju, njena veza sa onim klipom se nedavno završila, bogu hvala na tome, taj mali kreten je nekuda zbrisao i ostavio moju ćerku, a ja nikada nisam zaboravio na teret roditeljstva, nisam zaboravio na tu odgovornost, nikako, a opet, moja žena je, i pored bolesti, puna razumevanja, ali, zatvorena, puna strasti, ali, teška, i pristojna je, kada je prisebna, ali, i pored svega, ovoj porodici nije naneta prevelika šteta, da, zapanjujuća snaga opstanka, a možda neko od vas želi, baš sada i na ovom mestu, možda neko od vas želi da se pomoli, tiho i posvećeno, skrušeno i u samoći, mimo ovih redova, ako je ikome do toga, onda, pravo je vreme za to, oče, napetost življenja čili iz mene, ali, tu sam, još uvek, prisutan, gospode, i te oči, tako zelene, i žive, tik pred smrt, zimus, i taj moj večiti strah, strah koji je sklonio ruke tog čoveka koje su, ne oklevajući, otišle baš tamo gde je i trebalo da odu, te ruke, precizan instrument, grlo mi je suvo, u ustima jasan ukus prljavog lima, i da, ponižen sam, i to osećanje me ne napušta, nikako, zima, pa proleće, evo, i letu je kraj, ali ne i poniženjima, nikako, a moji roditelji nikada nisu bili stvarno prisutni, ali držali su me zatočenog i na nišanu, a ja sam, sa perverzним uživanjem, kao dečak, maštao kako ginem, kako me neko ubija, kako mrtav ležim u šipražju na obali reke, kao neki svrgnuti kralj, a u zbilji, ležao sam tamo, na tom prokletom parkingu, prestravljen prisustvom smrti, da, užasnuti kralj skriven iza lamela i prljavih felni, sutra će vatra iza kuće biti ugašena, plamen će vijati ka nebu i zvezdama još samo noćas, ujutru će šmrkovima poteći prljava voda iz reke iza kuće, a moja majka će i dalje biti ovde, u mom životu, tako lako, do smrti, to je jedina izvesna stvar u mom životu, dok reč *neoprostivo* ne prestano kola mojim venama, da, moja majka nije baš tako *zamišljala* svog sina ni dok je rastao ni kada je odrastao, na povocu, a sveštenik je, na sahrani, nadahnuto govorio o upokojenju, i o *pamjati* je govorio dok je kovčeg okupan bleštavim injem klizio dole, niz konopce, a taj pop, tako visok i lep, nov u selu, u novoj mantiji, govorio je i govorio, to su, dakle, te slike *lepote* i *zadovoljstva*, to su, gle čuda, te zelene oči, a taj osećaj krivice po kome gazim, neizdržljiv je, i to je nešto, znam to, nešto čega ću se još dugo, dugo sećati, i sa čim ću živeti, je li to *nešto* zaista vredno mog sećanja i poniženja, ili je sve ovo sada samo moje tužno i usamljeno ushićenje, evo, pitam vas, sa pomešanim osećanjem stida i gađenja, pitam vas, kako je sve to moguće, mala griža savesti koja traje predugo, da, a neki ljudi stoje dole, kraj reke, vidim

ih sa prozora svoje spavaće sobe, dole su, ti ljudi, ispod drveća, samo su se sklonili sa sunca i posmatraju plamen, gledaju taj požar, tu razonodu, gledaju sve *to* sa pristojne udaljenosti, ti ljudi su u grupi, gomila pod velikom krošnjom i, gotovo je nemoguće, siguran sam u to, da gomila išta zna, nemoguće je da ta gomila ikad išta spozna, bez kapaciteta je za to, ta gomila, ona ne ljubi, ona ne mari za *bližnjega*, ona balavi štokave ikone, ona se moli, ali gomila bi i da bude moljena, njihovi glasovi ne dopiru do mene, nikako, senke su tamo dole, pod krošnjom, tiho je u mojoj spavaćoj sobi, a moja žena spava, tek tako *prostrta* preko kreveta, puna lekova, u be-
loj, providnoj spavaćici, uvele butine, uvele grudi, uvelo lice, a moja ćerka je opet nekuda otišla, a moja majka još uvek nije mrtva, ali, tome se nadam, a stvarnost, rekoh vam već, stvarnost ne pokriva baš sve, nikako, trajna je to i konstantna obmana koja nas proganja, sve skupa, trenutak koji nam izmiče i beži, da, ali, ako je tako, stvar je još ozbiljnija, bezuspešan sam, i pretenciozan, u svojoj nameri da sve elemente popularne zabave smestim u okvir ove pripovesti – humor, porodične intrige, ubistvo, neizvesnost i aseksualnost, sve te situacije koje su toliko dramatične da mi biva zlo od njih, i da, ovde nedostaju dijalozni, nedostatak dijaloga je nešto što ja ne mogu da shvatim, kao nagla i nenadana odsutnost ljubavi, ali, ako ste i na tren postali svesni mojih namera, moje pakosti, ritam ove priče biće neumitno narušen, da, a boje, šumovi i spori pokreti u mojoj spavaćoj sobi nepogrešivo ukazuju na strah i surovost, ceremonijalno ponavljanje, ali, srećom, vreme prolazi, veličanstveno prolazi i, uz nesmotrenu opasnost da i ja priglim trun sreće, uz neku vrstu religijskog kulta, velim vam, moj otac je bio duhovit i inteligentan čovek, ali, to je stvar prošlosti, ljudi više uopšte nemaju smisla za humor, da, moj otac je bio nesrećan i prepun oholosti, a vrcav i duhovit, moja majka ne misli tako, kako god, vi mog oca niste poznavali i mislim da ćemo se složiti u vezi s tim, taj čovek je bio čudesan, ali, ako se kojim slučajem i ne složite sa mnom i lakomisleno poverujete majčinih rečima, opet ću ja biti taj koji je u pravu, da, dok sam ležao u krevetu i pokušavao da zaspim, čuo sam šumove u dvorištu, ustao sam i otišao do prozora, samo u pižami i bosonog i, video sam u tami, jasno sam video oca kako posrće i ruši se na zemlju, vrisnuo sam, ali, otac se digao i nastavio, tako je bilo, naravno, i ja sam, baš kao i vi, padao i dizao se, ali, nikuda nisam otišao, u pravu ste, to je nešto sasvim drugo, takoreći, nezgrapna estetska distanca, jer, samo neuki i glupavi ljudi mešaju uzrok i posledicu, kao moja majka, ona je nepogrešiva u *tome*, njena idiotska fantazija sastojala se u tome da, i pre i tokom braka, sazna sve o mom ocu kako bi mogla da ga kontroliše, u osnovi, to je bio samo glupav pokušaj i ništa više, a moj otac je otišao, doduše, zguren i izubijan životom, ali, ipak, otišao je i, znao sam da ga više nikada neću videti, tako je bilo, a moja majka više ne mari, ne oplakuje tog

mrtvog čoveka, ona nikada nije ni *primećivala* mog oca, moja majka je *primećivala* samo sredstvo kojim je trebalo manipulirati, a *sredstvo* joj je, u tom lovu, izmaklo i pobeglo onog momenta kada je otac prestao da *izgleda* kao lovina, sam po sebi, da, a majka je, već sutradan, čim je shvatila da joj je lovina umakla, majka je istog jutra pala u depresiju zadovoljavajući se time da me bestijalno zlostavlja i kinji optužujući me za izdaju i krah porodice, da, divni, rastužujući dani kojih više nema, zgasli su, kao što su zelene oči zgasle, onomad, na parking, a nekoliko godina kasnije, zaljubio sam se u svoju buduću ženu, i u njenu čudesnu bolest sam se zaljubio, bezuslovno joj se predao, i tik pored tog starog kampa u kome sam odrastao, tik kraj njega, izgradio sam još jedan, glanc nov, znate o čemu govorim, zar ne, kunem vam se, bio sam fasciniran tim kampom, a onda sam se, naravno, uplašio i, stuknuo sam, širom sveta postoje milioni kampova nalik ovom u kome ja obitavam, i u kome vi obitavate, i to je, istovremeno, i čudesno i zastrašujuće, i da, nezavisno od vašeg, ličnog mišljenja, mogu vam reći i ovo, ključ mog karaktera je samosažaljenje, pomisao na tugu i nesreću koja me prati tokom celog života nikada me nije napustila, nikada, i sada, kada sam gotovo star, postao sam težak, ohol čovek, teško me je zadovoljiti jer sam precizan, i tačan, gotovo nepogrešiv, mogu, bez stida, glasno da izgovorim – *ja sam dostigao ideal perfekcionizma*, a ljudima oko mene je teško da svakodnevno tolerišu moje nedostatke i moju gadnu narav, mučno je živeti sa svim tim mojim raspoloženjima koja se menjaju iz sata u sat, iz minuta u minut, ta raspoloženja koja proizvode bes, samo bes i ništa drugo, drugim rečima, nesnosan sam, i bahat, u grčevitoj borbi da me taj kaos naokolo, koji vidim i kome sam svedok, sasvim ne iscrpi i slomi, ne sumnjajte u ovo, nikako, puno ljudi oko mene gadno će i dugo patiti pre nego što ja budem slomljen, ali, znajte, nema tu previše uzbuđenja, nema tu šta više da se kaže, dosada, samo beskrajna dosada, ratovi, stadioni, bioskopi i pozorišta, škole i sajmovi, parade i smotre, mobe i slave, sahrane i krštenja, parkovi i plaže, aleje velikana i masovne grobnice, masovne histerije i masovne obmane, moralna panika i folklor...